

Věci umístěné v pronajatých prostorech

Dluh na nájemném neopravňuje pronajímatele vniknout do pronajímaných prostor užívaných nájemcem a bez jeho svolení z nich odvézt věci jím v takových prostorech umístěné.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 5 Tdo 444/2018-34, ze dne 30.5.2018)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podala obviněná J. M., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 6. 12. 2017, sp. zn. 28 To 31/2017, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 32 T 256/2014, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu se dovolání obviněné J. M. odmítá.

Z odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v České Lípě ze dne 5. 5. 2017, sp. zn. 32 T 256/2014, byla obviněná J. M. uznána vinnou přečinem krádeže podle § 205 odst. 1, 3 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku. Za tento čin byl obviněné J. M. podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 20 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 30 měsíců. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. řádu bylo zároveň rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody.

2. Uvedených trestných činů se obviněná dopustila (zjednodušeně uvedeno) tím, že od 20. 4. 2014 do 25. 4. 2014 v přesně neurčené době nejméně dvakrát vstoupila bez řádného svolení poškozené E. H. do bytových a nebytových prostor v ulici S. v Č. L., které jí jako majitelka nemovitosti pronajala na základě smlouvy o pronájmu ze dne 1. 4. 2010. Obviněná nechala bez souhlasu poškozené vystěhovat a odvézt ve výroku rozsudku vypočtené věci z bytových i nebytových prostor, neučinila jejich soupis, poškozené ani nesdělila, kam věci odváží a kde se následně nacházejí. Tím způsobila škodu jednak poškozené E. H. ve výši 272 280 Kč (na osobních věcech, vybavení bytu i krejčovské provozovny), jednak poškozené obchodní společnosti MIROS ve výši 23 153 Kč (na galanterním zboží), jednak poškozené A. J. ve výši 109 504 Kč (na látkách uskladněných v provozovně). Obviněná pak až na výzvu policejního orgánu vydala pouze část takto odvezeného zboží, zbylé dosud nevrátila.

3. Proti uvedenému rozsudku podala obviněná J. M. odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ve veřejném zasedání konaném dne 6. 12. 2017 rozsudkem, sp. zn. 28 To 31/2017, tak, že podle § 259 odst. 2, 3 tr. řádu napadený rozsudek doplnil o výrok o náhradě škody podle § 229 odst. 2 tr. řádu. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

II. Dovolání obviněné

4. Proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci podala obviněná J. M. prostřednictvím své obhájkyne dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu, které spatřovala v nesprávném hmotněprávním posouzení skutku a v tom, že napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku.

5. Obviněná zpochybňovala především skutková zjištění soudů nižších stupňů, a proto se ve svém dovolání podrobně věnovala jednotlivým tvrzeným nesouladům mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními, ač si byla vědoma, že dovolání zásadně není určeno k nápravě těchto nedostatků. Měla však za to, že skutková zjištění učiněná soudy nižších stupňů jsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů. Shledala také porušení zásad spravedlivého procesu, které spatřovala v tom, že soudy nižších stupňů hodnotily důkazy jednostranně a nepřihlíděly k výpovědím svědků v její prospěch. Tím podle ní mělo dojít k porušení principu in dubio pro reo, zejména jde-li o naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu krádeže. Zpochybňovala závěry soudů nižších stupňů učiněné na základě výpovědi poškozené a jejích kamarádek, zohledněny nebyly výpovědi svědků učiněné v jejich prospěch, že věci poškozené byly již předtím odváženy. Nesouhlasila s výčtem věcí, které měly být odvezeny a které poškozená podle jejího přesvědčení účelově měnila v závislosti na vývoji trestního řízení. Stejně tak nesouhlasila s odbornými vyjádřeními k ceně věcí, byla přesvědčena, že soud prvního stupně měl „ustanovit znalce k ocenění jednotlivých věcí ex offio“, popř. měl zcela poškozenou odkázat na řízení občanskoprávní.

6. Jiné nesprávné hmotněprávní posouzení shledala v tom, že soudy nižších stupňů podle ní nesprávně pominuly skutečnost, že neměla v úmyslu s věcmi nakládat jako s vlastními a nenaplnila tak subjektivní stránku skutkové podstaty přečinu krádeže podle § 205 odst. 1, 3 tr. zákoníku. K tomu odkázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 20/2008, na které opakovaně upozorňovala i v předchozích stadiích trestního řízení. Podle tohoto rozhodnutí je vždy nutné se zabývat existencí pohledávky, zadržení cizí věci za účelem zajištění pohledávky přitom nelze bez dalšího považovat za přisvojení si cizí věci.

7. Ze všech uvedených důvodů proto obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v České Lípě a věc přikázal tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

8. Dovolání obviněné bylo zasláno Nejvyššímu státnímu zastupitelství, které se k němu však věcně nevyjádřilo, pouze státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství souhlasila s tím, aby Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání.

III. Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

9. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

10. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. řádu, resp. podle § 265b odst. 2 tr. řádu. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

11. Obviněná J. M. uplatnila dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu.

12. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu je naplněn tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro

takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. řádu. V daném případě však obviněná napadla dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým nebylo zamítnuto nebo odmítnuto její odvolání, tento dovolací důvod tak již proto nemohl být naplněn.

13. Důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je možné úspěšně uplatnit tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o aplikaci norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je aplikace hmotněprávních norem na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně, zásadně se nepřipouští použití těchto norem na skutek prezentovaný dovolatelem, případně na skutek, jehož se dovolatel domáhá vlastní interpretací provedených důkazních prostředků, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně. Dovolání z tohoto důvodu nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je určeno k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí. Nejvyšší soud jako soud dovolací není běžnou třetí soudní instancí povolánou k tomu, aby přezkoumával i skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně, pokud mají svůj podklad v provedeném dokazování.

14. Určitou výjimku tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání. Jde především o případy týkající se významné skutkové okolnosti, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá ze žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy (za současného porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce neviny). Taková existence tzv. extrémního nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která jinak v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu. Extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 3 Tdo 892/2014), pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (např. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace samo o sobě nezakládá naplnění dovolacího důvodu podle 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. března 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14.

b) Námitky neodpovídající uvedeným dovolacím důvodům

15. V první řadě je třeba uvést, že námitky, které uplatnila obviněná J. M. ve svém dovolání, jsou prakticky výhradně (až na níže uvedenou výjimku) procesního charakteru a jako takové s ohledem na hmotněprávní povahu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu mu vůbec neodpovídají. Svými námitkami totiž obviněná zpochybňovala především správnost skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů a způsob, jakým hodnotily důkazy, aniž by vytkla vadu hmotněprávního posouzení ve shora vymezeném smyslu. Navíc se shodnými námitkami se řádně vypořádal jak soud prvního stupně, tak i odvolací soud, neboť byly též součástí obhajoby obviněné a obsahem podaného odvolání, z něhož pro účely dovolání obviněná též čerpala. Nejvyšší soud zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval (v tomto případě srov. zejména str. 3 až jeho rozsudku) a vypořádal se s nimi náležitým a

dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

16. V daném případě se obviněná domáhala přezkumu dovolacím soudem, přičemž primárně žádala aplikovat normy hmotného práva na jiný, než soudy prvního a druhého stupně zjištěný skutek, a to v závislosti na odlišném posouzení výsledků dokazování. Obviněná tak prosazovala odlišné hodnocení důkazů, než jaké provedly soudy prvního a druhého stupně. Obviněná se tak pouze formálně domáhala změny v aplikaci hmotného práva, avšak na jí prezentovanou verzi průběhu skutkového děje, ač se soudy prvního i druhého stupně přiklonily k verzi jiné, kterou podrobně a přesvědčivě ve svých rozhodnutích zdůvodnily. To samo o sobě nenaplnuje dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu (podobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 3 Tdo 892/2014).

17. Nejvyšší soud není obecnou třetí instancí, která by byla zaměřena i na přezkum správnosti a úplnosti skutkových zjištění, takto nebylo postavení Nejvyššího soudu v rámci řízení o dovolání zákonodárcem zamýšleno, ostatně Nejvyšší soud ani dokazování v dovolacím řízení zásadně neprovádí (§ 265r odst. 7 tr. řádu). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů, což samo o sobě ospravedlňuje jejich restriktivní výklad Nejvyšším soudem.

18. V tomto směru je třeba připomenout, že provádění dokazování je doménou především soudu prvního stupně jako soudu nalézacího, a to s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadami jeho se týkajícími, a to zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpcí nevinu, které mají vzájemnou spojitost. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud, který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může konkrétní důkazní prostředek vyhodnotit a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem (pramenem důkazu - zejm. samotnou vyslychanou osobou), jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. I odborná literatura (např. Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 170 a násl.) uznává, že nejlepší cestou pro správné rozhodnutí je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu.

19. Nejvyšší soud nezjistil porušení základních práv obviněné, a to ani porušení práva na obhajobu, resp. práva na spravedlivý proces, jak obviněná ve svém dovolání uváděla. Nejvyšší soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, Listinou základních práv a svobod, a v neposlední řadě též judikaturou Ústavního soudu (srov. zejména stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. března 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, vyhlášené jako sdělení Ústavního soudu pod č. [40/2014](#) Sb., uveřejněné pod st. č. 38/14 ve svazku č. 72 na str. 599 Sb. n. a u.). Právě z těchto uvedených hledisek se tedy Nejvyšší soud zabýval naplněním dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů soudy nižších stupňů ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněného. V té souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že i Ústavní soud výslovně ve svém stanovisku konstatoval, že jeho názor, „... podle kterého nelze nesprávné skutkové zjištění striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace ... však neznamená, že by Nejvyšší soud v každém případě, kdy dovolání obsahuje argumentaci ve vztahu ke skutkovým zjištěním, musel považovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu za prima facie naplněný. ... Je totiž jediným oprávněným orgánem,

kterému v tomto stadiu přísluší posuzovat naplnění konkrétního dovolacího důvodu (viz § 54 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci J. a ostatní proti České republice ze dne 13. října 2011, č. stížnosti 12579/06, 19007/10 a 34812/10), a toto posouzení je závaznou podmínkou pro případné podání ústavní stížnosti (ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu)“ [srov. bod 23 shora označeného stanoviska pléna Ústavního soudu]. V daném případě dovolací soud takový tvrzený extrémní nesoulad neshledal. Soudy nižších stupňů se věcí řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu obsáhlé dokazování, které nebylo vyčerpáno jen několika málo důkazními prostředky zmíněnými obviněnou v dovolání, aby na jeho základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně. Takto zjištěný skutek byl také správně právně kvalifikován podle odpovídajících ustanovení trestních zákonů.

20. Nad rámec uvedeného (jako obiter dictum) bez možnosti přezkumu na podkladě takto formulovaného dovolání může Nejvyšší soud pouze na základě znalosti trestního spisu dodat, že předložené výhrady obviněné proti postupu soudů nižších stupňů nemají opodstatnění. Soudy nižších stupňů se v tomto případě správně vypořádaly se všemi provedenými důkazními prostředky, nijak je nedeformovaly, naopak je hodnotily (na rozdíl od obviněné) nejen jednotlivě, ale i v jejich souhrnu. Odkázat lze především na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (str. 15 až 19), který vycházel především z řady svědeckých výpovědí i listinných důkazů. Soudy nižších stupňů zcela důvodně vyhodnotily, že obviněná v přímém úmyslu neoprávněně za využití vlastního klíče a bez souhlasu poškozené E. H. vnikla do prostor užívaných poškozenou k bydlení a podnikání, odkud bez svolení poškozené odvezla a neoprávněně si tak i přisvojila věci ve vlastnictví poškozené E. H., jakož i věci uskladněné v pronajatých prostorách poškozenou E. H., které jí byly svěřeny obchodní společností MIROS a poškozenou A. J. Nepostupovala přitom v souladu s civilními předpisy o zadržovacím právu, nedodržela ani ustanovení o ukončení vzájemného vztahu na základě smlouvy o pronájmu prostor.

c) K námitce absence znaků subjektivní stránky skutkové podstaty krádeže

21. S určitou mírou tolerance lze za právně relevantně uplatněnou námitku odpovídající dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu považovat tu, kterou obviněná zpochybnila naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu krádeže, který jí byl kladen za vinu. Konkrétně obviněná uváděla, že nikdy neměla v úmyslu s věcmi nakládat jako s vlastními. Obviněná totiž podle svého přesvědčení pouze uplatňovala zadržovací právo k zajištění pohledávky za poškozenou E. H. z titulu dlužného nájemného. Nedodržení postupu podle občanského zákoníku podle ní v takovém případě nemůže zakládat trestní odpovědnost za trestný čin krádeže.

22. Nejprve je možno obecně připomenout, že přečin krádeže podle § 205 odst. 1, 3 tr. zákoníku, který byl obviněné kladen za vinu, se dopustí, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí takovým činem větší škodu.

23. Trestný čin krádeže podle § 205 tr. zákoníku je majetkovým deliktem, kterým se chrání cizí majetek, především jeho vlastnické právo, ale i držba věci, její detence, resp. faktické držení. Ochrana vlastnictví je zaručena již v čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (vyhlášené pod č. [2/1993](#) Sb.), podle něhož má každý právo vlastnit majetek. Každý má právo na ochranu svého majetku, ustanovením o krádeži jsou chráněny i další věci, které má ve svém držení. Zásah do tohoto práva je jen výjimečně možný při naplnění některé z okolností vylučujících protiprávnost, pak ovšem za dodržení jejich limitů. Obviněná v daném případě zcela svévolně bez vědomí a svolení poškozené E. H. vnikla do jí obývaných prostor, čímž naplnila též znaky dalšího trestného činu porušování domovní svobody, odkud pak odvezla velké množství věcí, z nichž jen některé patřily poškozené E. H., čímž podle závěrů soudů nižších stupňů způsobila škodu celkem třem subjektům v součtu ve výši 404 937 Kč (272 280 Kč E. H., 23 153 Kč obchodní společnosti MIROS, s. r. o., a 109 504 Kč A. J.). Při tom všem chtěla tímto způsobem podle svých slov zajišťovat svou vlastní pohledávku v řádu

desítek tisíc Kč, jejíž výše byla navíc sporná, neboť se na ní s poškozenou E. H. neshodla.

24. Nájemní vztah přitom nebyl řádně ukončen, obviněná uplatňovala důvod ukončení nájemního vztahu podle čl. V. bodu 2. písm. b) nájemní smlouvy, neboť poškozená E. H. měla být více než 30 dnů v prodlení s placením nájmu, což měl být podle smlouvy důvod pro „skončení nájmu“. Z víceletého vztahu mezi oběma smluvními stranami je však zřejmé, že poškozená byla opakovaně i v delším prodlení s hrazením nájmeného, nicméně nikdy jí nebyla dána obviněnou výpověď, stejně tak nebyl uplatněn jiný důvod zániku nájemního právního vztahu, nebyla ani podána obviněnou žaloba na vyklizení nemovitosti. Obviněná byla ve skutečnosti při svém jednání vedena úmyslem co nejrychleji vyklidit nemovitost za účelem jejího prodeje manželům K., jak konstatoval soud prvního stupně na více místech svého rozsudku (zejm. jeho str. 17), čemuž odpovídá sled událostí, jak z provedeného dokazování dovodil soud prvního stupně.

25. Soudy nižších stupňů důvodně dospěly k těmto závěrům o skutkovém průběhu: obviněná dne 14. 4. 2014 informovala poškozenou E. H. prostřednictvím SMS, že má vážného zájemce o koupi domu; dne 20. 4. 2014 vstoupila bez oprávnění do bytu a nebytových prostor užívaných poškozenou E. H. bez jejího vědomí a v její nepřítomnosti; následujícího dne ráno ji vykázala z domu jen s osobními věcmi; pak začala postupně za pomoci dalších osob vystěhovávat její věci včetně několika šicích strojů, což trvalo až do 25. 4. 2014, poškozené dovolila vzít si jen několik málo bezcenných osobních věcí; v domě mezitím též vyměnila zámek; dne 28. 4. 2014 dům prodala manželům K., zápis vlastnického práva byl proveden k 21. 5. 2014 (viz čl. 272 trestního spisu), takže k 5. 5. 2014, kdy poškozená E. H. podala trestní oznámení, byla vložena tzv. plomba do katastru nemovitostí k tomuto domu; obviněná přitom vůbec neučinila žádný soupis věcí, které pak odmítala vydat poškozené i dalším osobám, jež k nim uplatňovaly svá práva, dokonce ani pak nikomu nechtěla sdělit, kde se věci nacházejí, a to až do 20. 6. 2014, kdy na výzvu policejního orgánu otevřela garáž v M. B., kde se nacházely některé z odvezených věcí, které také policejnímu orgánu vydala.

26. I z uvedeného je zřejmé, že obviněná jednala zcela svévolně, nepostupovala a ani nechtěla postupovat podle civilních předpisů k ochraně svých tvrzených práv, nechtěla se prakticky ani nijak s poškozenou dohodnout na ukončení nájemního vztahu a vyklizení nemovitosti tak, aby to bylo přijatelné pro obě smluvní strany. Naproti tomu k uspokojení ryze svých vlastních zájmů spočívajících v urychleném výhodném prodeji vlastního domu zájemci zcela rezignovala na jakoukoliv ochranu práva nájemkyně poškozené E. H., využila jejího prodlení s úhradou nájmeného, které pro ni ani v minulosti neznamenalo změnu postoje k tomuto nájemci, a zcela svévolně zasáhla do její domovní svobody a do vlastnického práva, resp. do práva detenčního. Obviněná se zmocnila věcí, které držela poškozená a odvezla je na neznámé místo, kde je posléze zadržovala po dobu dvou měsíců, než některé z nich vydala na výzvu policejního orgánu (jiné dosud nevydala). Ze zjištění soudů nižších stupňů vyplývá, že cílem obviněné bylo primárně dosáhnout vyklizení nemovitosti, ač ji předtím pronajala poškozené E. H. a k řádnému ukončení nájemního vztahu nedošlo, teprve sekundárně chtěla též uspokojit vlastní pohledávku za poškozenou E. H., která spočívala v dlužném nájmeném (ovšem i výše této pohledávky byla mezi smluvními stranami sporná).

27. Obviněná k tomu ovšem vůbec neužila možností, které jí právní řád dává, nepostupovala podle ustanovení o právu zadržovacím plynoucím z nájemního vztahu, resp. o právu zástavním k věcem umístěným v nemovitosti, naopak její postup byl od počátku zjevně protiprávní, neboť jednak nebyly splněny předpoklady pro využití takových postupů, jednak nebyly dodrženy jejich limity.

28. Soudy nižších stupňů vycházely z civilněprávní úpravy účinné od 1. 1. 2014, tedy z ustanovení o zadržovacím právu podle § 2234 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, v tehdy účinném znění (dále jen „ObZ“), podle něhož má pronajímatel právo na úhradu pohledávky vůči nájemci zadržet movité věci, které má nájemce na věci nebo v ní, a to ve spojitosti s § 1395 a násl. ObZ, kde je

upraveno samotné zadržovací právo. Ovšem v daném případě jde o nájemní vztah založený za účinnosti dřívější právní úpravy, tedy podle zákona č. [116/1990](#) Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů, přičemž důvod zajištění závazků vyplývajících z nájemního vztahu měl podle skutkových zjištění též vzniknout za dřívější civilněprávní úpravy platné a účinné do 31. 12. 2013, a proto i zajištění závazků z něj plynoucích by se podle § 3073 ObZ mělo řídit dosavadními právními předpisy.

29. Na zajištění nájemného by se tak měla užít dřívější úprava o zástavním právu podle § 672 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“), a to ve spojitosti s ustanoveními § 175 a násl. obč. zák. o zadržovacím právu. Podle § 672 odst. 1 obč. zák. na zajištění nájemného má pronajímatel nemovitosti zástavní právo k movitým věcem, které jsou na pronajaté věci a patří nájemci nebo osobám, které s ním žijí ve společné domácnosti, s výjimkou věcí vyloučených z výkonu rozhodnutí. Podle § 672 odst. 2 obč. zák. zástavní právo zanikne, jsou-li věci odstraněny dříve, než byly sepsány soudním vykonavatelem, ledaže by byly odstraněny na úřední příkaz a pronajímatel ohlásí svá práva u soudu do osmi dnů po výkonu; stěhuje-li se nájemce nebo jsou-li odstraňovány věci, přestože nájemné není zapláceno nebo zajištěno, může pronajímatel zadržet věci na vlastní nebezpečí, do osmi dnů však musí žádat o soupis soudním vykonavatelem, nebo musí věci vydat. K výkladu výkonu zástavního a zadržovacího práva jinak lze odkázat na odbornou literaturu (srov. například Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M., a kol. Občanský zákoník II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1912 a násl.).

30. Ani dřívější právní úprava zástavního a zajišťovacího práva (§ 672 obč. zák.), ovšem ani právní úprava účinná v době jednání obviněné (§ 2234 a § 1395 a násl. ObZ) jí rozhodně nedávala právo vniknout do pronajímaných prostor, vykázat z nich nájemce a začít z nich odvázet věci, a to ani v případě, že by nájemce byl v jakémkoliv prodlení s hrazením nájemného, dokonce ani v případě, že by nájemní vztah skončil. Ke skončení nájemního vztahu ovšem v daném případě zřejmě nedošlo, samotné ujednání v nájemní smlouvě o „konci nájmu“ by zřejmě bylo neplatné, nicméně to nebylo předmětem zkoumání v tomto trestním řízení, ukončení nájmu zákonným způsobem nebylo v řízení zjištěno.

31. Již dříve Nejvyšší soud v rozhodnutí č. [34/2013](#) Sb. rozh. tr. (usnesení ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 7 Tdo 115/2012) konstatoval, že neplacení nájemného za užívání nebytového prostoru není samo o sobě důvodem pro zamezení vstupu a užívání prostoru nájemci (např. zamčením dveří), pokud nájemní vztah nadále trval, takovým jednáním by pronajímatel naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 2 tr. zákoníku, přičemž v takovém případě nemůže odůvodnit beztrestnost pronajímatele ani jeho poukaz na využití zástavního práva podle ustanovení § 672 odst. 1 obč. zák., neboť to se vztahuje jen na věci umístěné v pronajatém prostoru, nikoliv na tento předmět nájmu samotný.

32. Tím spíše (logickým argumentem od menšího k většímu - argumentum a minori ad maius) dluh na nájemném neopravňuje pronajímatele vniknout do pronajímaných prostor užívaných nájemcem a bez jeho svolení z nich odvézt věci jím v takových prostorech umístěné.

33. Pronajímatel měl podle dřívější právní úpravy jednak zástavní právo, jednak právo zajišťovací k věcem umístěným v předmětu nájmu, nemohl s nimi ovšem svévolně nakládat. Zadržovací právo, které mu poskytuje i platná právní úprava (na rozdíl od zástavního práva), by se aktivovalo až v okamžiku, kdy by poškozený začal věci z předmětu nájmu odstraňovat, resp. začal se stěhovat, do té doby mu mohlo prospívat pouze zástavní právo (vycházíme-li z toho, že při uplatnění zajišťovacího práva se mělo postupovat podle § 672 obč. zák.). Avšak v daném trestním řízení nebylo prokázáno, že by poškozená E. H. s věcmi uvedeným způsobem nakládala, resp. že by se začala stěhovat, tedy že by byly naplněny podmínky zadržovacího práva. I kdyby tomu tak bylo, vztahovalo by se takové právo

pouze na věci takto odnímané z dosahu pronajímatele (zadržovací právo prospívalo pronajímateli jen u takových odnímaných věcí a jen do té míry, v jaké nebyla jeho pohledávka z nájemního vztahu zajištěna jiným způsobem). Nepostačovalo přitom jednorázové odstranění některé věci, žádala se hromadnost, což se dovozovalo z užití nedokonavého vidu v § 672 odst. 2 obč. zák. („odstraňování“ namísto „odstranění“) – srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M., a kol. Občanský zákoník II. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1918 a násl. Nebylo ani podle dřívější právní úpravy dovolené svévolně vstoupit do provozovny a bytu, vzít věci nájemce bez jeho svolení a odvézt je na neznámé místo jen proto, že má dluh na nájemném (vstup by byl možný pouze pro učinění preventivního soupisu věcí soudním vykonavatelem při uplatnění zástavního práva podle § 672 odst. 2 obč. zák. na základě soudního rozhodnutí – viz tamtéž).

34. Kromě toho ani další postup obviněné v daném případě vůbec neodpovídal uplatnění zadržovacího práva, neboť obviněná nepožádala soudního vykonavatele o soupis věcí do 8 dnů od uplatnění zadržovacího práva. Naopak věci odvezla na neznámé místo a tam je držela po dobu dvou měsíců, až na výzvu policejního orgánu některé z nich vydala. Je tak zcela zjevné, že ze strany obviněné nešlo o uplatňování jejího práva, jak sama uváděla, byť třeba s drobným a formální pochybením při jeho využití, naopak šlo o zcela svévolné jednání, které nesplňovalo prakticky žádné z parametrů zadržovacího práva, nebyly splněny podmínky pro jeho využití a nebyly obviněnou dodrženy ani limity při jeho uplatnění, jak bylo rozvedeno shora. Její jednání proto bylo zjevně protiprávní, neboť nebyly naplněny podmínky okolnosti vylučující protiprávnost vyplývající z uplatnění práva podle jiného právního předpisu.

35. Z uvedeného též vyplývá, že obviněná zcela jednoznačně naplnila i znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže, a to jak její objektivní, tak i subjektivní stránky. Obviněná se věci poškozených zmocnila a zároveň si je přisvojila, čímž způsobila škodu větší (dosahující částky nejméně 50 000 Kč ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zákoníku). Přisvojení je formulováno jako znak objektivní stránky skutkové podstaty, jde o pojem do českého právního řádu zařazený u skutkové podstaty krádeže od 1. 1. 1992 (tehdy ještě šlo o § 247 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů), kterým se nahradil zcela nevhodný pojem „přivlastní“, neboť krádeží lze získat pouze neoprávněnou držbu a nikoli vlastnické právo (srov. k tomu více Císařová, D. Několik zamýšlení nad některými problémy návrhu nového trestního zákona. AUC Iuridica, 2007, č. 2, s. 41; Říha, J. Nové pojetí trestného činu krádeže. Trestněprávní revue, 2009, č. 10, s. 291). Přisvojení ale lze chápat jako vůli pachatele nakládat s věcí jako s vlastní, tedy mnohem spíše by bylo možné vnímat jej jako subjektivní prvek obdobný úmyslu přesahujícímu objektivní stránku, který typově odlišuje krádež (furtum) od neoprávněného užívání cizí věci (furtum usus), u něhož jde o úmysl věc po přechodnou dobu užívat. Jinak přitom nezáleží na tom, jakým konkrétním způsobem pachatel s věcí naloží, jakmile se jí zmocní (zda ji dále užívá, spotřebuje, zničí, zahodí, prodá či daruje apod.). Přisvojení se zpravidla vykládá jako získání možnosti trvalé dispozice s věcí či vytvoření možnosti s věcí nakládat jako s vlastní. Rozhodující je, že pachatel se věci zmocní, aby s ní dále naložil jako s věcí vlastní. Krádež je dokonána již samotným zmocněním se takové věci s uvedeným úmyslem nakládat s ní jako s vlastní, nepožaduje se, aby věc po nějakou další dobu držel či s ní nějak nakládal. Připomenout k tomu lze též významově obdobnou formulaci § 247 odst. 1 zákona č. [86/1950](#) Sb., trestního zákona, který právě uváděl, že krádeže se dopustí, „kdo se zmocní cizí věci v úmyslu nakládat s ní jako s vlastní“. Dále lze odkázat i na starší judikaturu vykládající ustanovení § 171 zákona č. [117/1852](#) ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění pozdějších změn („Kdo pro svůj užitek cizí movitou věc z držení někoho jiného bez jeho přivolení odejme, dopustí se krádeže.“), zejména na rozhodnutí Nejvyššího soudu (Československé republiky) ze dne 14. 9. 1925, sp. zn. Zm II 320/25, uveřejněné ve svazku VII, roč. 1925, Vážného sbírky Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech trestních pod č. 2086 na str. 464 a násl., příp. rozhodnutí ze dne 11. 5. 1925, sp. zn. Zm I 178/25, uveřejněné ve svazku VII, roč. 1925, Sbírký Vážného pod č. 1981 na str. 264 a násl., či rozhodnutí ze dne 3. 10. 1921, sp. zn. Kr I 250/21, uveřejněné ve svazku III, roč.

1921, Sbírky Vážného pod č. 552 na str. 347 a násl. a další, podle nichž bylo lhotejno, jakým způsobem naložil pachatel s věcí, již si přisvojil s vůlí nakládat s ní jako s vlastní, a zda-li se věci obohatil.

36. K takovému „přisvojení“ ale ve skutečnosti v případě obviněné došlo, neboť obviněná jednala s vůlí nakládat s věcmi jako s vlastními, když svévolně odňala poškozené možnost s věcmi nakládat, odmítala jí a dalším poškozeným věci vydat, naopak je odvezla na jim neznámé místo, kde je po dobu 2 měsíců zadržovala až do doby, než některé z nich vydala na výzvu policejního orgánu (jiné však podle skutkových závěrů soudů nižších stupňů dosud nevydala). Je tak zjevné, že získala možnost trvalé dispozice s těmito věcmi, disponovala s nimi jako s vlastními, protože je odvezla na místo, které bylo neznámé pro vlastníka, resp. detentora, jenž se nemohl k věcem po relativně delší dobu dostat, to mu bylo umožněno až po zásahu policejního orgánu. Vydány přitom nebyly zdaleka všechny věci, cennější věci poškozená dosud zpět nezískala. Ani dovolací soud tak nemá pochyb, že obviněná se věcí zmocnila s vůlí nakládat s nimi jako s vlastními (a nikoli je jen po přechodnou dobu užívat), získala také možnost trvalé dispozice s nimi. Proto byl naplněn i znak přisvojení si těchto věcí.

37. Dovolací soud zároveň ani nepochybuje, že obviněná jednala s úmyslem přímým, protože způsob naložení s věcmi měla předem promyšlený, její jednání bylo cílené, obviněná tak jednala po delší čas, věci nechala odvážet postupně, protože je jedinou dodávkou ani nemohla odvézt všechny najednou. Obviněná si byla velmi dobře vědoma, co činí, věděla, že svým jednáním jistě poruší zájem chráněný trestním zákonem, z toho lze dovodit i její vůli ve formě chtění, neboť při vědomí jistoty, že následek nastane, jej nemohla při zvoleném postupu nechtít. Obviněná si totiž byla dobře vědoma svého zásahu do vlastnického (resp. i detenčního) práva poškozené E. H., nechtěla jí umožnit ochranu jejích práv jakýmkoliv způsobem, svévolně a v rozporu s civilními předpisy o zajišťovacím právu s věcmi naložila tak, že je odňala z dosahu poškozené, které nezbývalo, než se obrátit na Policii České republiky. Obviněná tak činit chtěla, takový postup byl předem promyšlený, plánovaný, vůlí řízený, její motivací byl primárně prodej domu nezatížený právy třetích osob z nájemního vztahu, sekundárně uspokojení vlastních pohledávek z tohoto nájemního vztahu, ovšem způsobem neodpovídajícím civilním předpisům.

38. Z uvedených důvodů proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v té části, v níž námitky obviněné odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu, je dovolání zjevně neopodstatněné.

IV. Závěrečné shrnutí

39. Na podkladě všech popsaných skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněné J. M. i přes svůj formální poukaz na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu z větší uplatněným dovolacím důvodům neodpovídá, ve zbývající části je zase zjevně neopodstatněné, jak bylo rozvedeno shora. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítl dovolání obviněné, aniž by věcně přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a správnost řízení, které mu předcházelo.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)

- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)